

CIVILNÁ OCHRANA

OBEC LUKÁČOVCE č.2, 95123 Lukáčovce

Civilná ochrana je podľa **zákona NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva** v znení neskorších predpisov systém úloh a opatrení zameraných na ochranu života, zdravia a majetku, spočívajúcich najmä v analýze možného ohrozenia a v prijímaní opatrení na znížovanie rizík ohrozenia, ako aj určenie postupov a činnosti pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí. V tomto systéme úloh a opatrení má nezastupiteľnú úlohu obec. Poslaním civilnej ochrany v obci je v rozsahu ustanovenom týmto zákonom chrániť život, zdravie a majetok a utvárať podmienky na prežitie pri mimoriadnych udalostiach a počas vyhlásenej mimoriadnej situácie

DÔLEŽITÉ TELEFÓNNE ČÍSLA TIESŇOVÉHO VOLANIA

Ak ste v ohrození života alebo zdravia, ak je ohrozený váš majetok, alebo ste účastníkom mimoriadnej udalosti, pri ktorej je ohrozený život, zdravie alebo majetok iných občanov, dožadujte sa poskytnutia pomoci na **linke tiesňového volania:**

112

v prípade požiaru, dopravnej nehody, ohrozenia následkom živelných pohrôm a iných mimoriadnych udalostí volajte:

150

Hasičský a záchranný zbor

v prípade ohrozenia života a zdravia volajte:

155

Zdravotná záchranná služba

v prípade ohrozenia následkom trestnej činnosti alebo jej oznámenia volajte:

158

Polícia

159

Mestská polícia

ČO MÁ KAŽDÝ VEDIEŤ V PRÍPADE OHROZENIA

(základy sebaochrany a prvej pomoci)

Čo je ohrozenie ?

Ohrozenie je obdobie, počas ktorého sa predpokladá nebezpečenstvo vzniku alebo rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti.

Čo je mimoriadna udalosť ?

Mimoriadnou udalosťou sa rozumie živelná pohroma, havária, katastrofa, ohrozenie verejného zdravia II. stupňa alebo teroristický útok.

Druhy mimoriadnych udalostí

- **Živelné pohromy** – povodne a záplavy, krupobitie, víchrice, zosuvy pôdy, snehové kalamity a lavíny, rozsiahle námrazy, zemetrasenia,
- **Havárie** – požiare a výbuchy, úniky nebezpečných látok, prípravkov a odpadov, ropných produktov s následným kontaminovaním územia, ovzdušia, vodných tokov, zdrojov pitnej vody a podzemných vôd,
- **Ohrozenie verejného zdravia II. stupňa** - výskyt prenosného ochorenia, podozrení na prenosné ochorenie alebo podozrení na úmrtie na prenosné ochorenie nad predpokladanú úroveň, únik mikroorganizmov alebo toxínov z uzavretých priestorov (č.172/2011 Z.z.).
- **Katastrofy** – veľké letecké, železničné, lodné a cestné nehody spojené s požiarimi, prípadne s únikom nebezpečných látok, havárie jadrových zariadení, porušenie vodných stavieb.
- **Teroristický útok** - napadnutie objektov sústreďujúcich spravidla väčšie množstvo osôb s cieľom spôsobiť straty na životoch, zdraví a majetku, spôsobiť strach a paniku obyvateľstva, môžu byť použité konvenčné zbrane a prostriedky obsahujúce chemické, biologické a rádioaktívne látky a materiály,

Čo je živelná pohroma?

Živelná pohroma je mimoriadna udalosť, pri ktorej dôjde k nežiaducemu uvoľneniu kumulovaných energií alebo hmôt v dôsledku nepriaznivého pôsobenia prírodných síl, pri ktorej môžu pôsobiť nebezpečné látky alebo pôsobia ničivé faktory, ktoré majú negatívny vplyv na život, zdravie alebo majetok.

Čo je havária?

Havária je mimoriadna udalosť, ktorá spôsobí odchýlku od ustáleného prevádzkového stavu, v dôsledku čoho dôjde k úniku nebezpečných látok alebo k pôsobeniu iných ničivých faktorov, ktoré majú vplyv na život, zdravie alebo majetok.

Čo je katastrofa?

Katastrofa je mimoriadna udalosť, pri ktorej dôjde k narastaniu ničivých faktorov a ich následnej kumulácii v dôsledku živelnej pohromy a havárie.

Čo je mimoriadna situácia ?

Mimoriadnou situáciou sa rozumie obdobie ohrozenia alebo obdobie pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie alebo na majetok, ktorá je vyhlásená podľa zákona NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva a počas ktorej sú vykonávané opatrenia na znižovanie rizík ohrozenia alebo postupy a činnosti na odstránenie následkov mimoriadnej udalosti. Mimoriadna situácia sa vyhlasuje a odvoláva prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov !!!

Čo sú záchranné práce ?

Záchranné práce sú činnosti na záchranu života, zdravia osôb a záchranu majetku, ako aj na ich odsun z ohrozených alebo postihnutých priestorov.

Čo je núdzové ubytovanie ?

Núdzové ubytovanie je zabezpečenie dočasného bývania osôb ohrozených alebo postihnutých následkami mimoriadnej udalosti.

Čo je núdzové zásobovanie ?

Núdzové zásobovanie je zabezpečenie dočasného minimálneho stravovania, minimálnych dávok pitnej vody a poskytovanie ďalších základných potrieb osobám postihnutým mimoriadnou udalosťou v medziach existujúcich podmienok na prežitie, najmä dodávok elektrickej energie, zabezpečenie tepla a základné zdravotnícke zabezpečenie.

Čo je ukrytie ?

Ukrytie je ochrana osôb v ochranných stavbách pred možnými následkami mimoriadnej udalosti.

Čo je evakuácia ?

Evakuácia je odsun ohrozených osôb, zvierat, príp. vecí z určitého územia.

Čo je sebaochrana ?

Sebaochrana je pomoc vlastnými silami a prostriedkami, ktorá sa zameriava na ochranu vlastnej osoby a jej najbližšieho okolia a smeruje k zmierneniu alebo k zamedzeniu pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti.

VŠEOBECNÉ ZÁSADY PRI VYŽADOVANÍ POMOCI

Ak vyžadujete pomoc v tiesni, alebo pri oznamovaní správy o mimoriadnej udalosti uveďte:

- ❖ svoje meno a číslo telefónu, z ktorého telefonujete,
- ❖ druh udalosti (požiar, dopravná nehoda, povodeň, trestný čin a pod.),
- ❖ rozsah udalosti (požiar domu, bytu, lesa, ohrozenie života viacerých osôb, zaplavenie cesty, poľa, obce, a pod.),
- ❖ miesto udalosti,
- ❖ ak je na miesto udalosti sťažený prístup, uveďte spôsob prístupu, smer, odkiaľ je možné miesto udalosti dosiahnuť a druh prístupovej cesty.

INFORMAČNÉ MIESTA CO

Informačné miesta civilnej ochrany, kde sa dozvieme o ohrození a opatreniach k ochrane obyvateľstva sú:

- pracovisko,
- obecny úrad, mestsky úrad,
- okresny úrad – odbor krízového riadenia.

SIGNÁLY CIVILNEJ OCHRANY

Varovný signál VŠEOBECNÉ OHROZENIE sa vyhlasuje dvojminútovým kolísavým tónom sirén a vždy je doplnený slovnou – hovorenou informáciou o podrobnostiach a charaktere ohrozenia.

Počas vojnového stavu a počas vojny sa ním vyhlasuje aj ohrozenie v prípade možného vzdušného napadnutia územia štátu 2 min.

Varovný signál OHROZENIE VODOU sa vyhlasuje šesťminútovým stálym tónom sirén a doplnený slovnou informáciou 6 min.

KONIEC OHROZENIA dvojminútový stály tón sirén bez opakovania 2 min.

Prevádzkyschopnosť systémov varovania sa preskúšava mesačne, druhý piatok v mesiaci o 12.00 hod. dvojminútovým stálym tónom sirén. O pravidelnom preskúšaní funkčnosti sirén a o ďalších skúškach mimo tohto termínu informujú rozhlas, televízia a tlač !

ČO ROBIŤ, KEĎ ZAZNIE SIRÉNA?

- pri pobyte mimo budovu - vyhľadajte čo najrýchlejšie úkryt, poprípade vstúpte do najbližšej budovy.
- ak sa nachádzate v domácnosti - zhromaždite celú rodinu a byt neopúšťajte.
- nesnažte sa vyzdvihnúť deti zo škôl a predškolských zariadení, bude o ne postarané.
- vytvorte izolovaný uzavretý priestor - uzavrite a utesnite okná, dvere a vetráky, odstavte namočenými vo vode s rozpustenými saponátmi). Uzavretím priestoru znížite pravdepodobnosť vlastného ohrozenia.
- uhasťte otvorený oheň a iné spaľovacie zariadenia.
- sledujte vysielanie rozhlasu a televízie a riadte sa podľa vysielaných pokynov.
- telefonujte len v súrnom prípade, nezaťažujte telefónne linky, najmä nevolajte čísla tiesňového volania.
- postarajte sa o domáce a hospodárske zvieratá.
- čakajte doma na ďalšie pokyny.

- ❖ *uhasiť otvorený oheň*
- ❖ *utesniť okenné a dverné otvory*
- ❖ *zapnúť vysielanie tv a rozhlasu*
- ❖ *uzatvoriť okná*
- ❖ *uzatvoriť dvere*

OPATRENIA CIVILNEJ OCHRANY

Protiradiačné, protichemické a protibiologické opatrenia sú súčasťou plánov ochrany obyvateľstva a plánov ochrany zamestnancov, vykonávajú sa v závislosti od druhu mimoriadnej udalosti a rozsahu ohrozenia :

- monitorovanie územia,
- varovanie obyvateľstva a vyznamenie osôb,
- evakuácia a ukrytie,
- regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov,
- prvá predlekárska a neodkladná zdravotná starostlivosť,
- individuálna ochrana osôb,
- hygienická očista osôb,
- dekontaminácia terénu, budov a materiálu,
- likvidácia úniku nebezpečných látok a zamedzenie ich šírenia,
- profylaxia,
- zákaz a regulácia spotreby kontaminovaných potravín, vody a krmív,
- veterinárne opatrenia

Individuálna ochrana obyvateľstva

- patrí medzi protiradiačné, protichemické a protibiologické opatrenia, ktoré sú určené na zníženie alebo vylúčenie následkov pôsobenia nebezpečných látok,
- najľahšou cestou vstupu NL do organizmu predstavujú najmä dýchacie cesty, v menšej miere oči, sliznice a povrch tela,
- individuálna ochrana sa zabezpečuje prostriedkami individuálnej ochrany (PIO), ktoré zahŕňajú :
 - ochranné masky pre dospelé obyvateľstvo, pre deti vrátane detských vakov a kazajok,
- ochranné rúška, zdravotnícke prostriedky jednotlivca a osobné diagnostické dozimetre,
- prostriedky individuálnej ochrany sa delia na :
 - typizované PIO
 - špeciálne PIO
 - improvizované PIO

Špeciálne PIO ochranné masky OM - 95 CM – 5d CM – 5

Sú určené na ochranu dýchacích ciest a očí dospelých osôb. V spojení s vhodným filtrom chráni proti otravným látkam - plynom, parám, kvapalným a pevným aerosólom organickým, anorganickým - nebezpečným látkam, rádioaktívnemu a biologickému prachu. Určené pre špeciálne zložky a jednotky.

Špeciálne PIO priemyselné filtre -sú určené na ochranu dýchacích ciest s ochrannými maskami moderného typu napr. NBC M-95. Chráni proti otravným látkam - plynom, parám, kvapalným a pevným aerosólom organickým, anorganickým - nebezpečným látkam, rádioaktívnemu a biologickému prachu. Určené pre špeciálne zložky a jednotky.

Typizované PIO

- Detský ochranný vak DV-65
- Detský ochranný vak DV-75
- Lícnica detskej ochrannej masky DM-1
- Lícnica detskej ochrannej masky CM-3/3h
- Lícnica ochrannej masky CM-3
- Lícnica ochrannej masky CM-4
- Malý ochranný filter MOF
- Malý ochranný filter MOF-2
- Malý ochranný filter MOF-4
- Malý ochranný filter MOF-5
- Ochranné rúško OR-1

Detské ochranné vaky

Sú určené na ochranu povrchu tela a dýchacích orgánov kojencov a batoliat do 18 mesiacov. Je určený proti účinkom toxických chemických látok vo forme plynov, pár alebo aerosólov, ako aj rádioaktívnych látok (prachu) a bojových biologických prostriedkov. DV - 65 DV - 75, Ochranné masky pre deti sú určené na ochranu dýchacích ciest a očí detí vo veku do 10 rokov. V spojení s vhodným filtrom chráni proti otravným látkam, rádioaktívnym látkam (prachu) a bojovým biologickým prostriedkom.

Sú určené na ochranu dýchacích ciest a očí pre deti vo veku od 18 mesiacov, do asi 3 rokov. V spojení s vhodným filtrom chráni proti otravným látkam, rádioaktívnym látkam (prachu) a bojovým biologickým prostriedkom. CM-3-3h DM - 1

Ochranné masky pre dospelých Sú určené na ochranu dýchacích ciest a očí dospelých osôb. V spojení s vhodným filtrom chráni proti otravným látkam, rádioaktívnym látkam (prachu) a bojovým biologickým prostriedkom. CM - 3 CM - 4

Malé ochranné filtre Sú určené na ochranu dýchacích ciest s ochrannými maskami typu DM-1, CM3/3h, CM-3 a CM-4. Chránia proti otravným látkam, rádioaktívnym látkam (prachu) a bojovým biologickým prostriedkom.

IMPROVIZOVANÁ OCHRANA DÝCHACÍCH CIEST A POVRCHU

TELA

Improvizované prostriedky individuálnej ochrany sú určené na ochranu dýchacích ciest a očí, ak neboli vydané ochranné masky a prostriedky na ochranu povrchu tela. Improvizované prostriedky individuálnej ochrany sa používajú najmä pri:

- presune osôb do úkrytov,
- úniku z priestoru kontaminovaného nebezpečnou látkou,
- prekonávaní kontaminovaného priestoru,
- evakuácii obyvateľstva.

Ochrana hlavy

Odporúča sa použiť čiapky, šatky, šály, cez ktoré je vhodné natiahnuť kapucňu, prípadne nasadiť ochrannú prilbu (najlepšie cyklistickú, pracovnú, lyžiarsku a podobne). Najvhodnejším spôsobom ochrany úst a nosa je prekrytie týchto častí kusom flanelovej tkaniny alebo froté uterákom mierne navlhčeným vo vode, vodnom roztoku sódy alebo kyseliny citrónovej. Oči chránime okuliarmi uzavretého typu (potápačské, plavecké, lyžiarske a podobne). Vetracie prieduchy na okuliaroch prelepíme lepiacou páskou.

Ochrana trupu

Všeobecne platí zásada, že každý druh odevu poskytuje určitú mieru ochrany, pričom väčší počet vrstiev zvyšuje koeficient ochrany. Na ochranu môžete použiť dlhé zimné kabáty, bundy, nohavice, kombinézy, šuštiakové športové súpravy. Použité ochranné odevy je nutné dostatočne utesniť na krku, rukávoch a nohaviaciach. Netesnené zapínanie a rôzne nežiaduce trhliny v odevy je nutné prelepiť lepiacou páskou. Ku všetkým ochranným odevom je vhodné použiť nepremokavý plášť (napr. plášť do dažďa) alebo plachtu prehodenú cez hlavu.

Ochrana rúk a nôh

Veľmi dobrým ochranným prostriedkom rúk sú gumené rukavice. Pre ochranu nôh sú najvhodnejšie gumené a kožené čižmy, kožené vysoké topánky. Pri použití nízkych topánok je vhodné zhotoviť si návleky z igelitových vrecúšok alebo tašiek.

Pri použití improvizovanej ochrany je potrebné dodržiavať nasledujúce zásady:

- celý povrch tela musí byť zakrytý,
- všetky ochranné prostriedky je nutné čo najlepšie utesniť,
- na dosiahnutie vyšších ochranných účinkov kombinujte viac ochranných prostriedkov, alebo použite odev v niekoľkých vrstvách.

Kolektívna ochrana

- kolektívna ochrana obyvateľstva je zabezpečovaná ukrytím a evakuáciou
- úlohou ukrytia je zabezpečenie ochrany všetkého obyvateľstva v objektoch na bývanie a v objektoch kde dochádza k dočasnej činnosti osôb – pracoviská, školy, zdravotnícke zariadenia, ubytovacie a rekreačné zariadenia, nádražia a pod.

- evakuácia je odsun ohrozených osôb, zvierat, prípadne vecí z určitého územia a vykonáva sa z dôvodu nevyhnutného časového obmedzenia pobytu osôb na ohrozenom území a to :
 - krátkodobo s možným návratom osôb do 72 hodín,
 - dlhodobo s možným návratom osôb po 72 hodinách.

Úkrytie

- Úkrytie sa zabezpečuje v ochranných stavbách (úkrytoch) rôzneho typu :
 - Odolný úkryt (najvyššie ochranné parametre),
 - Plynotesný úkryt (znížená odolnosť voči vonkajšiemu statickému a dynamickému zaťaženiu)
 - Jednoduchý úkryt budovaný svojpomocne (vhodné podzemné alebo nadzemné priestory, ktoré po vykonaní špecifických úprav zabezpečia čiastočnú ochranu pred účinkami MU a použitých zbraní v čase vojny a vojnového stavu).
 Jednoduchý úkryt budovaný svojpomocou(JUBS)

AKO SA SPRÁVAŤ V ÚKRYTE

- správajte sa zodpovedne a riadte sa úkrytovým poriadkom, dbajte na pokyny obsluhy úkrytu,
- neplytvajte vodou a potravinami,
- udržiujte čistotu a poriadok,
- nepohybujte sa zbytočne po úkryte a nehovorte hlasno,
- chovajte sa pokojne, vzájomne si pomáhajte,
- nefajčite, nepoužívajte otvorený oheň a elektrické spotrebiče.

Evakuácia

- evakuácia sa vyhlasuje až po vyhlásení mimoriadnej situácie,
- obyvateľstvo sa vyzumieva o vyhlásení evakuácie prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov,
- evakuácia sa vykonáva vlastnými dopravnými prostriedkami (samoevakuácia) alebo dopravnými prostriedkami zabezpečenými evakuačnou komisiou, prípadne ak to nie je možné a účelne peši,
- evakuovaní sa umiestňujú v priestoroch neohrozených a nepostihnutých mimoriadnou udalosťou v stálych a vytvoriteľných ubytovacích zariadeniach v rodinných domoch a bytoch,
- obec oznamuje obyvateľstvu spôsob evakuácie, evakuačné trasy ako aj obce (priestory) určené k príjmu evakuovaných,
- uzatvorenie evakuovaného priestoru zabezpečuje polícia.

Ako sa správať pri evakuácii

V prípade, ak musíte rýchlo opustiť priestor ohrozenia, alebo sa nachádzate v uzatvorených priestoroch, vykonajte nasledovné opatrenia:

- uzatvorte prívod plynu, vody a elektriny,
- pripravte si a vezmite so sebou najnutnejšie veci (doklady, cenné veci malých rozmerov, lieky a pod.),

- uzamknite byt,
- presvedčte sa , či vaši susedia vedia o vzniknutej situácii.
- v prípade, ak sa vo vašom okolí nachádzajú deti bez dozoru, starí alebo nevládni ľudia – pomôžte im,
- dodržujte pokyny osôb a príslušných orgánov, ktoré zabezpečujú evakuáciu,
- použite prostriedky improvizovanej ochrany dýchacích ciest a povrchu tela,
- priestor opúšťajte najkratšou cestou, podľa možností kolmo na smer vetra,
- vždy zachovávajte rozvahu!

Evakuácia z oblasti ohrozenia

SMER VETRA M J T C o . SMER ÚNIKU Z OHROZENÉHO PRIESTORU (KOLMO NA SMER VETRA!)

Samoevakuácia

Občania sa môžu dopraviť do miesta ubytovania aj vlastnými dopravnými prostriedkami, pritom je potrebné dodržiavať všetky predtým uvedené zásady a okrem toho :

- nechať oznam na dverách domu, príp.bytu o vykonaní samoevakuácie,
- vykonať opatrenia na zabezpečenie domácnosti proti neoprávnenému vniknutiu a opatrenia na zabezpečenie hospodárskych zvierat krmivom a vodou na predpokladaný čas evakuácie,
- dodržiavať predpísanú evakuačnú trasu vzhľadom na to, že pri vykonávaní evakuácie sa predpokladá so zvýšenými nárokmi na dopravnú priepustnosť komunikácií,
- dodržiavať pri preprave pokyny poriadkových orgánov, najmä nevstupovať do priestorov, ktoré sú postihnuté mimoriadnou udalosťou,
- vziať si so sebou doporučenú evakuačnú batožinu, neprekračovať jej hmotnosť s ohľadom na kapacitné možnosti v mieste ubytovania,
- nahlásiť osobné údaje v kontrolnom stanovišti a v mieste ubytovania evakuovaných.

Evakuačná batožina

- osobné doklady, dôležité dokumenty, peniaze, cennosti malých rozmerov,
- osobné lieky, vitamíny a nevyhnutné zdravotnícke potreby,
- základné trvanlivé potraviny a nápoje v nepriepustných obaloch na 2-3 dni,
- predmety osobnej hygieny a dennej potreby,
- Náhradná osobná bielizeň, odev, obuv, nepremokavý plášť,
- prikrývka, spací vak,
- vrecková lampa, sviečka a zápalky,
- ďalšie nevyhnutné osobné veci podľa potreby a uváženia (mobilný telefón),
- pre deti nezabudnite pribaliť hračku

Odporúčaná hmotnosť evakuačnej batožiny: do 15 kg pre deti a do 25 kg pre dospelých a 5 kg príručná batožina.

!!! Uvedené platí aj pre úkrytovú batožinu !!!

HYGIENICKÁ OČISTA OSÔB A DEKONTAMINÁCIA

Hygienická očista osôb je zameraná na obmedzenie pôsobenia alebo odstránenie nebezpečných látok z povrchu ich tela a čelí sa na :

- **čiasťoční** - zabezpečí obmedzenie pôsobenia nebezpečných látok na čo najmenšiu možnú mieru, vykonáva sa ihneď po kontaminácii dostupnými prostriedkami,
- **úplný** – zabezpečí odstránenie nebezpečných látok z povrchu tela, vykonáva sa v čo najkratšom čase po opustení kontaminovaného priestoru k tomu určenými zasahujúcimi jednotkami alebo v iných vhodných priestoroch (hygienické zariadenia, príp. zdravotnícke).

Postup pri hygienickej očiste svojpomocou:

- základným prvkom očisty je pokiaľ možno vymeniť kontaminovaný odev za čistý, prípadne aspoň vrchné vrstvy odevu, ktoré sú najviac kontaminované,
- dôkladne sa osprchovať, použiť mydlo, šampón s dôrazom na vlasy, uši , oči, riadne vypláchnuť ústa,
- v prípade nedostatku vody (vždy použiť nekontaminovanú vodu) je možné, použiť navlhčenú látku a otierať nezakryté časti tela,
- v prípade kontaminovanej vody otierať nezakryté časti tela suchou nekontaminovanou látkou, tampónom a pod.

Dekontamináciu terénu, budov a materiálu podľa druhu a charakteru nebezpečnej látky rozdeľujeme na

- **Špeciálnu očistu** – odstránenie chemických nebezpečných látok z povrchu objektu,
- **Dezaktiváciu** – odstránenie rádioaktívnych nebezpečných látok z povrchu objektu na bezpečnú úroveň z hľadiska radiačnej ochrany,
- **Dezinfekciu** – ničenie choroboplodných zárodkov (biologických nebezpečných látok),
- **Dezinsekcii** – ničenie článkonožcov ako prenášačov choroboplodných zárodkov,
- **Deratizáciu** – ničenie hlodavcov ako prenášačov choroboplodných zárodkov.

Dekontamináciu vykonávajú záchranné zložky, špecializované firmy, obce ak majú vhodnú techniku ale môžu ju vykonávať aj občania svojpomocou na svojom majetku, podľa pokynov obce (postrekovačmi a pod.)

Ochrana potravín a vody

- ochrane potravín a vody je nevyhnutné venovať pozornosť pri vzniku mimoriadnej udalosti s únikom nebezpečných látok (rádioaktívnych, biologických) hlavne pri dlhodobjšom pobyte v ohrozenej oblasti,
- používať hlavne balené potraviny (konzervy, zaváraniny ale aj mrazené potraviny, balené vody a minerálky),
- ale aj tieto potraviny hoci sú v obaloch, treba chrániť tak, aby boli buď hermeticky uzavreté v plechových nádobách, v sklenených nádobách, alebo v zdvojených obaloch (pogumovaných, z PVC a iných),
- ak sa na ochranu potravín použije chladnička, potraviny sa nemusia baliť zvlášť, len cez chladničku sa dá obal z igelitu alebo z inej umelej látky, aby tesniaca guma na chladničke okolo dvierok bola chránená pred kontamináciou,

- potraviny v špajze, treba samostatne alebo v určitých celkoch zabaliť do dvojitého obalu, zviazať gumkou alebo povrázkom a na obal dať nápis s obsahom,
- najlepšie sú hermeticky uzavreté plechové, sklené obaly alebo z plastických hmôt, ktoré sa odporúča ešte uložiť do utesnených debien, zásuviek, skriň a chladničiek,
- vyhovujúce ochranné vlastnosti môžu mať aj obaly papierové a kartónové, len je potrebné, aby obal mal aspoň 5 vrstiev a aby kartónové obaly boli dobre uzavreté, drevené obaly, skrinky, zásuvky a debničky a pod. sa navyše z vnútornej strany vyložia celofánom alebo igelitom,

Príklad ochrany potravín a tekutín

- ochrana zemiakov, ovocia a zeleniny je komplikovanejšia a časovo obmedzená hlavne z dôvodu biochemických procesov látkovej premeny, ktoré v nich prebiehajú a dýchania,
- z dôvodu vytvorenia a udržania optimálnej mikroklimy, hlavne teploty a relatívnej vlhkosti, je obtiažne chrániť tieto produkty v hermetických obaloch, nakoľko tieto neumožňujú potrebné podmienky udržať dlhodobo,
- preto je výhodnejšie ochranu aplikovať prekrytím PVC alebo PE fóliou, ochrana prekrytím fóliou umožňuje čiastočnú výmenu oxidu uhličitého a kyslíka s okolím a to umožňuje rastlinné produkty skladovať dlhšiu dobu,
- vodu (1½ až 2 litre pitnej a asi rovnaké množstvo úžitkovej na osobu a na deň) chrániť pred kontamináciou v dobre uzavierateľných nádobách vo veľkých hrncoch, zakrytých pokrievkou, cez ktorú sa dá plienka z PVC a zaviaže motúzom, alebo sa dá voda do kanystrov. Z času na čas sa musí voda vymeniť, pitná voda sa do hrnčekov nalieva naberačkou.
- vonkajšie zdroje pitnej vody (studne, pramene) sa pred kontamináciou chránia tak, že sa pozakrývajú plachtami z PVC alebo sa nad ne postaví konštrukcia z latiek alebo dosák, ktorá sa potom zakryje.

Príklad ochrany privátneho vodného zdroja

ZÁKLADY PRVEJ POMOCI

Pod pojmom prvá pomoc rozumieme súbor opatrení, ktoré poskytuje svedok náhlej príhody (poranenia alebo náhleho ochorenia) postihnutému ešte pred príchodom odbornej pomoci. Prvá pomoc je zväčša laická, ale poskytuje ju aj zdravotnícky pracovník, ak pri sebe nemá potrebné špecializované vybavenie. Často treba improvizovať a použiť materiál a pomôcky, ktoré máme práve po ruke. Prvá pomoc nenahrádza lekárske ošetrenie, ale je predpokladom jeho úspešnosti.

Cieľom prvej pomoci je záchrana života, zabránenie vzniku ďalších komplikácií a zhoršenie stavu, ako aj skrátenie dĺžky hospitalizácie a urýchlenie návratu postihnutého do bežného života.

Postup pri poskytovaní prvej pomoci Aby bola prvá pomoc čo najúčinnnejšia, je potrebné dodržiavať určité zásady a postup.

Zhodnotenie situácie Prvým a základným krokom je zhodnotenie situácie na mieste nešťastia s ohľadom na vlastnú bezpečnosť, bezpečnosť postihnutého a bezpečnosť prítomných svedkov. Nikto nie je povinný zasahovať, ak mu hrozí vážne poškodenie

vlastného zdravia alebo smrt'. Pokiaľ nehrozí riziko, povinnosťou poskytovateľa prvej pomoci je zabezpečiť miesto náhlej príhody pred možnými rizikami, realizovať preventívne opatrenia na ochranu osôb a postihnutého.

Zistenie príznakov akútneho stavu Podstatou je rýchle zistenie poruchy vedomia, zastavenia dýchania a krvného obehu. Je dôležité si všímať poranenia a ochorenia, ktoré akútne ohrozujú postihnutého na živote. Od včasnej a kvalitnej diagnostiky závisí časový interval do zahájenia život zachraňujúcich postupov a teda prognóza prežitia postihnutého.

POSKYTNUTIE PRVEJ POMOCI

Absolútnu prednosť v poskytovaní prvej pomoci má kardiopulmonálna resuscitácia (KPR). Súčasne je však nutné vykonať život zachraňujúce výkony, bez ktorých samotná KPR nie je účinná. Medzi tieto výkony patrí:

- a/ stabilizácia krčnej chrčtice
- b/ uvoľnenie dýchacích ciest
- c/ prekrytie otvoreného pneumotoraxu
- d/ zastavenie masívneho krvácania
- e/ autotransfúzna poloha
- f/ stabilizovaná poloha (ak postihnutý dýcha)

Nasleduje ošetrovanie menej závažných poranení, obviazanie rán, imobilizácia zlomenín, zabezpečenie tepelného komfortu, tíšenie bolesti a psychická podpora. Nemenej dôležité je správne polohovanie postihnutého.

Privolanie špecializovanej pomoci

PRAVIDLÁ PRE KARDIOPULMONÁLNU RESUSCITÁCIU

Zisťovanie vedomia sa vykoná jednoduchým spôsobom. Postihnutého

- a) chytíme za plecia
- b) jemne ním zatrasíme
- c) hlasno sa spýtame: „Ste v poriadku?“

Zisťovanie dýchania

Presvedčíme sa, či má postihnutý priechodné dýchacie cesty. Vykonáme mierny záklon hlavy, pridvihneme bradu a vyčistíme ústnu dutinu, ak je to potrebné.

Zistíme, či postihnutý dýcha

- a) pozeráme - očami pozorujeme pohyby hrudníka
- b) počúvame - sluchom počúvame prúdenie vzduchu
- c) cítime - na tvári cítime pohyb vydychovaného vzduchu

Je dôležité nezamieňať si iné zvuky za dýchanie. Postihnutý môže po zastavení srdca ešte niekoľko minút „dýchať“ inak ako zvyčajne, t.j. chrčí, vydáva rôzne zvuky a pod. Pokiaľ máme pochybnosti, či je dýchanie normálne, postupujeme tak, akoby postihnutý nedýchal.

Zisťovanie krvného obehu

Pozn. laici už nezisťujú prítomnosť krvného obehu, t.j. nehmatajú pulz, ale sa orientujú podľa nepriamych známok funkčnosti obehu: pohybov, vedomia a dýchania.

Masáž srdca Postup pri masáži srdca je nasledovný:

- kľakneme si vedľa postihnutého
- bez meškania položíme ruku na stred hrudníka postihnutého (orientačne, presná poloha sa nezisťuje)
- priložíme druhú ruku spodnou časťou dlane na našu prvú ruku
- nakloníme sa nad hrudník a vystretými rukami ho začneme stláčať do hĺbky približne 4-5cm
- spodná ruka sa stále dotýka hrudníka len spodnou časťou dlane
- po každom stlačení hrudník uvoľníme, ale ruky ponecháme položené na hrudi
- frekvencia masáže je 100/min, t.j. necelé dve stlačenia za sekundu
- musíme si uvedomiť, že za minútu nestihneme vykonať celých 100 stlačení, lebo medzi jednotlivými stlačeniami hrudníka je nevyhnutné podávať ešte umelé dýchanie – v skutočnosti sa za minútu vykoná približne 64 stlačení
- doba stlačenia a uvoľnenia hrudníka by mala trvať rovnaký čas.

Masáž srdca, Umelé dýchanie, Postup pri umelom dýchaní je nasledovný:

- uvoľníme dýchacie cesty súčasným záklonom hlavy a pridvihnutím brady
- palcom a ukazovákom ruky, ktorá je položená na čele pacienta, stlačíme mäkkú časť nosa
- stále pridržiavame bradu tak, aby sme umožnili ústam pacienta otvoriť sa
- normálne sa nadýchame a perami nepriedušne obopneme ústa postihnutého
- neprerušovane vdýchneme do úst postihnutého, pričom sledujeme, či sa mu dvíha hrudník (objem vdychovaného vzduchu má byť 500 až 600 ml)
- vdych z úst do úst trvá približne 1s
- udržujeme hlavu v záklone aj pridvihnutú bradu, zdvihneme sa a sledujeme, či hrudník klesá a postihnutý vydýchne
- znovu sa normálne nadýchame a zopakujeme umelý vdych.

Umelé dýchanie, Obštrukcia dýchacích ciest

- Obštrukcia dýchacích ciest je závažný život ohrozujúci stav. Ak sa účinne nerieši, vedie v krátkej dobe k zastaveniu krvného obehu a smrti postihnutého.
- Najčastejšou príčinou nepriechodnosti dýchacích ciest je cudzie teleso. Je potrebné diferencovať, či ide o miernu (kašeľ je účinný) alebo závažnú obštrukciu (neúčinný kašeľ).
- Postup pri závažnej obštrukcii. Údery do chrbta robíme hranou dlane medzi lopatky postihnutého, ktorý je v miernom predklone silnými údermi 5 krát za sebou (Gordonov manéver). Ak pretrváva obštrukcia, vykonáme 5 stlačení hornej časti brucha (Heimlichov manéver).

Postihnutého v bezvedomí uložíme na chrbát na rovnú podložku a začneme kompresie hrudníka bez ohľadu na prípadnú prítomnosť pulzu. Tento postup platí pre dospelých a deti nad 1 rok. U malých detí nerobíme Heimlichov manéver z dôvodu možného poranenia brušných orgánov.

Postup pri základnej KPR

- Pred zahájením resuscitácie je potrebné pacienta otočiť na chrbát a umiestniť na tvrdú podložku.

- resuscitáciu dospelých zahajujeme masážou srdca
- nasledujú umelé vdychy v pomere 30:2
- obnovenie obehu sa nezisťuje, spozná sa podľa zlepšenia vedomia, pohybov alebo spontánneho dýchania
- V resuscitácii pokračujeme až pokiaľ:
 - nepríde kvalifikovaná pomoc a neprevezme resuscitáciu
 - postihnutý nezačne spontánne dýchať
 - nie sme úplne vyčerpaní a nevládzeme už ďalej resuscitovať

Pamätaj !

Ak vieš ako na to , môžeš zachrániť život nielen sebe ale aj svojim najbližším.

**AKO SA SPRÁVAŤ PRI DOPRAVNEJ NEHODE VOZIDLA
PREPRAVUJÚCEHO NEBEZPEČNÚ LÁTKU**

UN kód identifikuje látku podľa Trieda nebezpečnosti medzinárodných dohôd o preprave NL

Význam čísiel Kemlerovho kódu

- 2 - vytváranie plynov tlakom alebo chemickou reakciou
- 3 - horľavosť kvapalín (pár) a plynov alebo kvapalín
- 4 - horľavosť tuhých látok
- 5 - oxidujúci (horenie podporujúci) účinok
- 6 - jedovatosť alebo nebezpečenstvo infekcie
- 7 – rádioaktivita
- 8 - žieravosť (koroziivnosť)
- 9 - nebezpečenstvo prudkej spontánnej reakcie MJ T Co. 33 1203

Preprava nebezpečných látok - označovanie vozidiel

Kemlerov kód UN kód

- výbušné látky
- stlačené plyny
- horľavé kvapaliny
- horľavé pevné látky
- samozápalné látky
- látky vyvíj. plyny
- jedovaté látky
- infekčné látky
- rádioaktívne látky
- žieraviny

Ak ste účastníkom dopravnej nehody, pri ktorej došlo k úniku nebezpečnej látky:

- odstavte vozidlo, podľa možnosti mimo dosah pôsobenia nebezpečnej látky tak, aby zostala zachovaná priepustnosť komunikácie pre príchod záchranných zložiek,

- ak ste sa neočakávané ocitli v dosahu pôsobenia nebezpečnej látky zastavte motor vozidla a urýchlene opustite kontaminovaný priestor, chráňte si dýchacie cesty vreckovkou,
- bez ohrozenia vlastného života zistite, čo sa stalo, v žiadnom prípade sa nepribližujte k havarovanému dopravnému prostriedku,
- oznámte nehodu hasičskej a záchranej službe, zdravotnej záchranej službe alebo polícii,
- nedotýkajte sa nebezpečnej látky ani predmetov, ktoré by mohli byť ňou kontaminované,
- po príchode záchranných zložiek sa riadte pokynmi veliteľa zásahu alebo polície.

VŽDY PLATÍ !!!

- ochranná maska a akákoľvek náhrada, slúži iba na únik z ohrozeného priestoru.
- nebezpečná látka sa pri úniku šíri v smere vetra.
- únik z ohrozeného priestoru voľte kolmo na smer vetra.

***Evakuácia z oblasti ohrozenia SMER VETRA M J T C o .
SMER ÚNIKU Z OHROZENÉHO PRIESTORU (KOLMO NA SMER VETRA!)***

AKO SA SPRÁVAŤ PRI ÚNIKU BIOLOGICKEJ NEBEZPEČNEJ LÁTKY

Biologické ohrozenie

- spôsobujú pôvodcovia hromadných prenosných ochorení – baktérie, rickettsie, vírusy, pliesne a proteínové toxíny, šírené
- nainfikovanými prenášačmi (hmyz, hlodavce, divožijúce zvieratá),
- kontaminovanými práškami, kvapalinami alebo géľmi
– pastami, šírenými v tubách, ampulkách, listoch a balíkoch, injekciách, kontaminovaných potravinách, nápojoch a krmivách.

Spôsobujú nákazlivé prenosné ochorenia ľudí a zvierat. Pri podozrení z úniku alebo pri úniku biologickej látky resp. pri použití biologických prostriedkov postupujte tak, ako pri úniku nebezpečnej chemickej látky.

Zvlášť treba:

- dôsledne dodržiavať karanténne hygienické, protiepidemické a protiepzootické opatrenia,
- sledovať informácie o situácii poskytované miestnou samosprávou,
- pravidelne kontrolovať telesnú teplotu,
- hlásiť podozrenie z ochorenia, alebo zvýšený výskyt ochorení osôb a zvierat orgánom obce alebo spádovému zdravotníckemu zariadeniu, prípadne orgánom civilnej ochrany,
- obmedzovať pohyb mimo budovu a budovu opúšťať iba na nevyhnutný čas (napríklad nákup základných životných potrieb),
- priebežne uskutočňovať v rámci svojich možností dezinfekciu vo svojich bytoch a v domoch. Ako sa správať pri úniku rádioaktívnej látky
- čo najskôr sa ukryte v uzavretej miestnosti (najlepšie v pivničných priestoroch),
- pokiaľ ste mohli prísť do styku s rádioaktívnymi látkami v čase, než ste sa stačili ukryť, potom:

- pred vstupom do budovy kontaminovaný vrchný odev a obuv odložte do neprievzdušného obalu a nepoužívajte ich,
- dôkladne si umyte ruky, tvár a vlasy, vypláchnite si oči, ústa, vyčistite si nos a uši,
- ak je to možné, osprchujte sa a vymeňte si bielizeň,
- uzavrite a utesnite okná a dvere, vypnite ventilačné a klimatizačné zariadenia,
- sledujte správy v hromadných informačných prostriedkoch,
- pripravte si prostriedky improvizovanej ochrany dýchacích ciest a povrchu tela,
- jódové prípravky užite po obdržaní varovného signálu o vzniku radiačnej havárie atómovej elektrárne. Dávkovanie a spôsob použitia je uvedený v návode na krabičke alebo na informačnom letáčku,
- zabezpečte svoje potraviny a zásoby vody pred možnou kontamináciou uložením do obalov, chladničky, mrazničky alebo komory. Nepoužívajte nechránené potraviny, ovocie a zeleninu,
- pripravte si evakuačnú batožinu,
- čakajte na ďalšie pokyny,
- postarajte sa o hospodárske zvieratá
- zatvorte ich a dajte im zásobu krmovín a vody na dva dni,
- zásoby krmiva a vody zabezpečte pred kontamináciou prekrytím plachtou alebo fóliou z plastu a pod. Vhodný priestor k ukrytiu

PREPRAVA NEBEZPEČNÝCH LÁTOK

Zabezpečenie ochrany obyvateľstva pred účinkami chemických nebezpečných látok (ďalej len CHNL) pri udalosti spojenej s ich únikom:

- v objektoch, v ktorých sa vyrába, skladuje a manipuluje s CHNL,
- pri preprave CHNL po ceste (ADR) a po železnici (RID),
- pri ohrození obyvateľstva CHNL iným zámerným alebo náhodným použitím.

CHNL sa môžu vyskytovať tam, kde sa vyrábajú, spracovávajú, skladujú, alebo sa s nimi manipuluje. Mimo kontrolu sa nebezpečná látka v objekte môže dostať únikom z nádob alebo zariadení.

Za haváriu pri preprave CHNL po ceste je považovaná mimoriadna udalosť, keď sa nebezpečná látka vyskytne mimo kontrolu v takom množstve, že sú ohrození ľudia, zvieratá a životné prostredie a sú potrebné záchranné práce.

Prepravné prostriedky prepravujúce CHNL po ceste musia byť označené bezpečnostnými značkami, výstražnými tabuľkami, manipulačnými značkami a inými symbolmi, ktoré upozorňujú na možné nebezpečenstvo.

Ohrozenie obyvateľstva CHNL sa môže vyskytnúť aj v prípade zámerného konania, náhodného použitia, alebo výskytu nebezpečnej látky v domácnosti.

Najčastejšie obsiahnuté nebezpečné látky v prípravkoch, s ktorými je možné sa bežne v domácnosti stretnúť, sú: chlórnan sodný - žeravina nebezpečná pre životné prostredie, využívaná k dezinfekcii a čisteniu odpadov (napr. Savo), kyselina chlorovodíková - žieravá

látka, môže spôsobiť vážne poleptanie, prísada čističa WC (napr. Domestos), hydroxid sodný - silná žieravina, využíva sa ako čistič sifónov a súčasť čistiacich prostriedkov pro WC, kanalizáciu apod. (napr. Krtko), kyselina octová - jej 4% až 8% roztok je používaný ako kuchynský ocot; i v tejto nízkej koncentrácii a môže po vniknutí do oka spôsobiť jeho trvalé poškodenie, peroxid vodíku - žieravá látka slúžiaca k dezinfekcii.

Ďalšou veľmi nebezpečnou skupinou sú látky horľavé, tj. ethanol, aceton, toluen, benzín, farby, laky, riedidlá a ďalej propán-bután, ktorý je využívaný ako palivo do grilov, teplometov a pod.

Úlohy pri realizácii opatrení na zabezpečenie ochrany obyvateľstva: Varovanie obyvateľstva a vyrozumienie osôb, organizácia informačného toku Varovanie ohrozeného obyvateľstva a vyrozumienie orgánov štátnej správy, samosprávy, právnických a fyzických osôb je najdôležitejším opatrením k zabezpečeniu ochrany obyvateľstva a majetku pri možnom vzniku mimoriadnej udalosti v objekte s CHNL, pri preprave CHNL a z iných zdrojov ohrozenia .

Právnické osoby a fyzické osoby – podnikatelia, ktorí vyrábajú a skladujú chemické nebezpečné látky a manipulujú s nimi, pričom môže prísť k ohrozeniu, života, zdravia alebo majetku, sú povinní na vlastné náklady zabezpečiť systém varovania obyvateľstva a vyrozumienia osôb na ohrozenom území a trvale ho udržiavať v prevádzke.

Za varovanie obyvateľstva a vyrozumienie osôb zodpovedá ohrozovateľ (štatutárny zástupca objektu).

Pri úniku CHNL pri preprave sa využívajú na varovanie obyvateľstva a vyrozumienie osôb prostriedky obce, za ktoré zodpovedá primátor mesta.

Varovanie obyvateľstva sa vykonáva varovným signálom „VŠEOBECNÉ OHROZENIE“ – dvojminútový kolísavý tón sirén doplnený slovnou informáciou.

Slovná informácia obsahuje :

- deň a hodinu vzniku ohrozenia,
- údaje o zdroji ohrozenia,
- údaje o veľkosti a lokalite ohrozenia,
- základné pokyny na ochranu obyvateľstva.

Koniec ohrozenia alebo koniec pôsobenia následkov MU sa vyhlasuje signálom „KONIEC OHROZENIA “ – dvojminútový stály tón sirén bez opakovania.

Monitorovanie územia je základným opatrením, ktoré je potrebné vykonávať pri každej mimoriadnej udalosti spojenej s únikom CHNL. Je významným prvkom systému plánovaných a zabezpečovaných opatrení na ochranu s cieľom :

- vyhodnotiť stav zložiek životného prostredia, ktoré sú ohrozené,
- zabezpečiť monitorovanie pre každú CHNL pri MU,

- zabezpečiť rozvinutie monitorovacej siete v čiastkovom alebo úplnom rozsahu pre monitorovanie zmien situácie za MU a rýchlym spracovaním a odovzdávaním výsledkom zaistiť podklady pre včasné vyhlasovanie opatrení na ochranu obyvateľstva v prípade :

- lokálneho ohrozenia haváriou malého rozsahu,
- veľkoplošného ohrozenia v prípade veľkých technologických havárií.

Regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov Úlohou regulácie pohybu osôb na ohrozenom území je:

- zabezpečiť prejazdnosť komunikácií pre monitorovacie skupiny,
- zabrániť vstupu osôb do nebezpečných kontaminovaných oblastí,
- zabezpečiť prejazdnosť komunikácií pri evakuácii obyvateľstva,
- zabezpečiť prejazdnosť komunikácií pre vstup nasadených síl a prostriedkov k vykonaniu likvidačných prác,
- celkovo racionálne usmerniť dopravu a prepravu osôb v ohrozenej oblasti,

Reguláciu pohybu osôb organizujú zložky polície s orgánmi CO a Ozbromených síl SR. Mesto zodpovedá za reguláciu pohybu osôb na území obce, ktorý zabezpečuje vlastnými silami a prostriedkami podľa rozhodnutia primátora mesta v spolupráci s PZ SR.

Prvá predlekárska pomoc a neodkladná zdravotná starostlivosť Prvá predlekárska pomoc je súborom činností, ktoré slúžia na bezprostrednú pomoc pri náhlom postihnutí zdravia s cieľom čo najviac minimalizovať následky u postihnutého. Môže byť poskytnutá kdekoľvek a kedykoľvek, spravidla po odsune postihnutého z kontaminovaného priestoru. Realizuje sa pred poskytnutím neodkladnej zdravotnej starostlivosti bez špecializovaného vybavenia. Jej súčasťou je aj privolanie zdravotníckej odbornej pomoci.

V rámci obce je prvá predlekárska pomoc poskytovaná svojpomocne. Neodkladná zdravotná starostlivosť by bola zabezpečovaná prostredníctvom zdravotníckych zariadení na základe určenia nadriadených zložiek.

AKO SA SPRÁVAŤ PRI POVODNIACH PRED OHROZENÍM POVODŇAMI

PRED POVODŇOU

- vytipujte si bezpečné miesto, ktoré nebude zaplavené vodou,
- hodnotné veci zo suterénov, prízemných priestorov a garáží umiestnite do vyššieho poschodia,
- pripravte si vrecia s pieskom na utesnenie nízko položených dverí a okien,
- pripravte si trvanlivé potraviny a pitnú vodu na 2-3 dni,
- ak ste vlastníkom osobného automobilu, pripravte ho na použitie,
- pripravte sa na evakuáciu osôb, zvierat,
- upevnite veci, ktoré by mohla odnieť voda,
- pripravte si evakuačnú batožinu.

POČAS POVODNÍ

- opustite ohrozený priestor,

- zbytočne netelefonujte, len v prípade tiesňového volania,
- v prípade vyhlásenia evakuácie dodržujte zásady pre opustenie ohrozeného priestoru, rešpektujte pokyny členov evakuačnej komisie,
- v prípade časovej tiesne sa okamžite presuňte na vytipované miesto, ktoré nebude zaplavené vodou,
- nešírte paniku a nerozširujte neoverené správy.

PO POVODNIACH

- nechajte si skontrolovať stav obydli (statická narušenosť, obývatel'nosť), rozvody energií (plyn, elektrická energia), stav kanalizácie a rozvod vody,
- zabezpečte likvidáciu uhynutých zvierat, poškodených potravín, poľnohospodárskych plodín zasiahnutých vodou, vykonajte dezinfekciu studní a obytných priestorov - riad'te sa pokynmi hygienika,
- informujte sa o miestach humanitárnej pomoci,
- nahláste na obec výšku spôsobenej škody do päť dní po odvolaní II. stupňa povodňovej aktivity v obci,
- zadokumentujte si spôsobené škody
- kontaktujte príslušné poisťovne ohľadom náhrady škôd,

AKO SA SPRÁVAŤ PRI SILNOM VETRE (VÍCHRICI)

- pred príchodom silného vetra zaistíte okná, dvere, odstráňte alebo upevnite voľne uložené predmety (plechy, kvetináče, záhradný nábytok, sklenené výplne a ostré predmety),
- bezpečný úkryt poskytujú budovy z neporušenou statikou, neschovávajú sa pod stromom alebo v okolí vyšších a starších budov, u ktorých hrozí strhnutie strešnej krytiny (škridly, plechy),
- obmedzte pohyb vonku a jazdu autom, rozhodne nechod'te do lesa alebo parku,
- neparkujte auto pod stromami či v blízkosti niečoho čo hrozí zrútením, dávajte pozor na vysoké stĺpy,
- ak idete autom jazdíte maximálne opatrne a pomaly, veterné poryvy môžu auto urobiť neovládateľným a hrozí tiež nebezpečenstvo stretu s prekážkou na ceste, vopred si zistíte či je vaša trasa jazdy priechodná a vozovka zjazdná aby ste neuviazli,

AKO SA SPRÁVAŤ PRI SNEHOVEJ KALAMITE

- v prípade hroziacej snehovej kalamity si snažte ešte včas zabezpečiť zásoby trvanlivých potravín,
- nevychádzajte automobilom,
- pripravte sa na možný výpadok elektrickej energie,
- pravidelne kontrolujte výšku snehovej prikrývky na streche domu (hlavne u plochých striech) ak presiahne 50 cm odstráňte ju,
- ak ste vonku snažte sa dostať čo najrýchlejšie na obývané miesto, hrozí strata orientácie, vyčerpanie a prechladnutie,
- pohybujte sa opatrne, pozor na zasnežené nebezpečné miesta (priekopy, vodné toky, ľad), pokiaľ to nie ste schopní sami sa dostať na bezpečné miesto zavolajte linku 112,

- ak idete autom zväžte stav vozovky, vzdialenosť a profil cesty po ktorej idete, ak je nemožné bezpečne prejsť pokúste sa zaparkovať a počkať na cestárov,
- ak ste uviazli na ceste postarajte sa aby Vaše auto bolo vidieť, ak tvorí prekážku na ceste informujte políciu na č.t. 158,
- v prípade ak ste uviazli v zápche šetrite pohonnými hmotami, vypnite všetky zbytočné spotrebiče (klimatizáciu, rádio, svetlá) a vykurojte motorom, ak Vám dochádzajú pohonné hmoty zapínajte motor len na nevyhnutný čas,
- čakajte pokojne na príchod záchranárov.

AKO SA SPRÁVAŤ PRI ZEMETRASENÍ

- ak ste vnútri, vzdialte sa od okien a iných sklenených predmetov,
- lepšie je byť pod stolom, posteľou alebo pod zárubňou dverí,
- vo výškových budovách je najlepšie miesto pod stolom, nechodte do výťahov a na schodisko,
- ak ste v obchode plnom ľudí, nepodľahnite panike bezhlavým pohybom,
- vonku sa rýchlo vzdialte od budov, elektrického vedenia, komínov a podobne,
- ak práve idete autom, zastavte na voľnom priestranstve.

AKO POSTUPOVAŤ PRI ÚNIKU RÁDIOAKTÍVNYCH LÁTOK?

- Čo najskôr sa ukryte v uzavretej miestnosti (najlepšie v pivničných priestoroch), pokiaľ možno na opačnej strane od prípadného jadrového zariadenia,
- ak ste na otvorenom priestranstve, okamžite vyhľadajte najbližší dom. predtým, než ste sa skryli, potom:
 - pred vstupom do budovy kontaminovaný vrchný odev a obuv odložte do nepriehľadného obalu a nepoužívajte ich,
 - dôkladne si umyte ruky, tvár a vlasy, vypláchnite oči, ústa, vyčistite si nos a uši,
 - ak je to možné, osprchujte sa a vymeňte si bielizeň,
 - zdržiavajte sa v stredných miestnostiach domu na prízemí alebo v suteréne (miestnosť s minimálnym počtom okien),
 - uzatvorte a utesnite okná a dvere,
 - vypnite ventiláciu a utesnite ďalšie otvory,
 - sledujte správy v hromadných informačných prostriedkoch,
 - pripravte si prostriedky improvizovanej ochrany dýchacích ciest a povrchu tela,
 - pripravte si evakuačnú batožinu,
 - jódomové prípravky (tablety jodidu draselného) a prostriedky individuálnej ochrany vám budú v prípade potreby vydané aj s inštrukciou na použitie (použite ich až na základe verejnej výzvy),
 - zabezpečte svoje potraviny a zásoby vody pred možnou kontamináciou uložením do igelitových alebo aspoň do papierových obalov a uložte ich do chladničky, mrazničky alebo komory,
 - nakrmte domáce zvieratá, dajte im vodu a uzatvorte ich,
 - čakajte na ďalšie pokyny,

- ukryte sa alebo evakuujte až na základe pokynov záchranárov alebo po oficiálnom vyhlásení,
- budovu opustite len na pokyn.

Nepožívajte nechránené potraviny, ovocie a zeleninu!!!

Havária jadrového zariadenia má 3 fázy. Na úrovni mesta sa spracovávajú opatrenia k ochrane obyvateľstva bez rozdelenia do jednotlivých fáz nakoľko nemá možnosť vyhodnotenia priebehu jednotlivých fáz a ochranné opatrenia plánuje v predpísanom rozsahu na základe „Usmernenia k protiradiačným opatreniam a určenie rozsahu dokumentácie plánu ochrany pre prípad nehody alebo havárie jadrového zariadenia“, vydaného Obvodným úradom, odborom civilnej ochrany a krízového riadenia.

Za haváriu na JZ považujeme stav, keď sa z JZ dostanú do životného prostredia rádioaktívne látky v množstvách a aktivite, ktoré vyžadujú opatrenia na ochranu obyvateľstva. Časť týchto látok sa usadí na budovách, na zemi, prípadne rastlinách a že sa s nimi. V odbornom jazyku sa označuje tento proces ako radiačná kontaminácia. Rádioaktívne látky sa môžu dostať do organizmu ľudí vdychovaním, požitím kontaminovanej potravy alebo vody a preniknutím cez kožu.

Účinky ionizačného žiarenia na organizmus môžu byť:

- fyzikálne,
- fyzikálno-chemické,
- chemické,
- biologické.

Najnebezpečnejšia je prenikavá radiácia, v dôsledku ktorej je oslabený imunitný systém organizmu a hrozí veľký výskyt epidémií a nákaz. Akútna choroba z ožiarenia zahŕňa výskyt novotvarov ako je rakovina kože, ďalej leukémia a pod.

Varovanie obyvateľstva a vyznenie osôb je súhrn technických a organizačných opatrení na bezprostredné a včasné informovanie obyvateľstva, štátnych a súkromných organizácií o mimoriadnej udalosti spojenej s únikom alebo s hrozbou úniku rádioaktívnych látok do životného prostredia.

Systém varovania obyvateľstva je založený na princípe:

- varovania elektrickými poplachovými sirénami,
- vyhlásením slovnej informácie,
- hromadnými oznamovacími prostriedkami (rozhlas, televízia),

Monitorovanie a dozimetrické zabezpečenie

Mesto/obec nezabezpečuje monitorovanie ani dozimetrické zabezpečenie, z dôvodu že na daný účel nevlastní žiadne materiálne vybavenie. Regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov Mesto/obec zodpovedá za evakuáciu obyvateľstva obce a zamestnancov právnických a fyzických osôb v rámci obce. Na tento účel má spracovaný „Plán evakuácie obyvateľstva“ v ktorom je plánovaná evakuácia obyvateľstva v prípade vzniku havárie alebo nehody.